

BÖLÜM 3

ÖĞRENEN BİR ÖRGÜT OLARAK OKUL

Sümeyye ZENGİN¹

Tevfik UZUN²

Öğrenen Örgüt Nedir?

Bilgi, iletişim ve teknoloji çağı olarak nitelendirilen günümüzde çok hızlı bir gelişim ve değişim yaşanmaktadır. Örgütlerde bu gelişim ve değişimlere uyum sağlamak zorunda olan açık sistemlerdir. Öğrenen örgütler, gelişim ve değişim sürecine daha kolay uyum sağlayan sistemlerdir. Örgüt yapısı buna göre dizayn edilmekte ve öğrenme sağlanmaktadır. Dolayısıyla başarılı örgütler, öğrenmeyi gerçekleştirebilen ve yeniliğe açık örgütlerdir. Başarıyı devam ettirmek isteyen örgütlerin değişimleri olduğu şekliyle almaları ve uygulamaları yeterli olmamaktadır. Bunun ötesine geçip farklı koşulları oluşturmaları, önceki durum ve kararların değerlendirmelerini yapmaları ve öğrenme becerisini arttırmaları örgütlere başarıyı getirecektir. Başarıyı elde etmiş örgütler, öğrenme sistematığını örgüt yapısının değişkenliğine göre devamlı bir şekilde uygularlar, bu süreçte öğrenen örgüt kavramı örgütlere yol gösterir (Öneren, 2008). Öğrenen örgütün etkinliğini arttırmada bilgi oluşturma ve yönetimi, personel gelişimi için eğitimler ve donanımlı personel önem arz etmektedir. Bilginin önem arz ettiği örgütlerde personeller için öğrenmeye teşvik edici fırsatlar oluşturulmaktadır (Atak ve Atik, 2007).

Öğrenen örgütler, çalışanları için öğrenmenin önemine ve sürekliliğine inanan, kurumsallaşmaya değer veren ve kendi geleceklerini yaratan örgütlerdir. Öğrenme ikliminin bir örgütte oluşturulması, öğrenme kültürünün de oluşmasına hizmet etmekte, bunun sonucunda ise örgütün üyeleri öğrenme odaklı tavır sergilemektedir. Bireysel olarak başlayan öğrenme ilgisi, örgütsel düzeye çıkarılabilir ve öğrenilenlerin örgüt hafızasına yerleştirilmesi, öğrenen takımların ortaya çıkarılması, sürekli öğrenme felsefesinin geliştirilmesi neticesinde öğrenmeyi odağına alan, değişimi ve sürdürülebilirliği amaçlayan bir öğrenen örgüt oluşturulabilmektedir (Bil, 2018).

¹ Öğrenci, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, pdr.sumeyye93@gmail.com

² Doç. Dr., Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi AD, tevfik.uzun@giresun.edu.tr

oluşturdukları belirlenmiştir. Öğretmenlerin okul müdürlerinin sürdürülebilir liderlik özelliklerinden insan kaynağının geliştirilmesi için yaptıkları faaliyetlerin okullarının öğrenen örgüt olmalarını teşvik ettiği belirlenmiştir.

KAYNAKLAR

1. Atak, M. ve Atik, İ. (2007). Örgütlerde sürekli eğitimin önemi ve öğrenen örgüt oluşturma sürecine etkisi. *Havacılık ve Uzay Teknolojileri Dergisi*, 3(1), 63-70.
2. Aydemir, Y. (2018). *Ortaokul öğretmenlerinin öğrenen örgüt algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Ankara ili örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
3. Bil, E. (2018). *Ortaöğretim okullarının öğrenen örgüt, örgütsel güven ve iş doyumu düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
4. Boztepe, C. (2007). *Mesleki ve Teknik Eğitimin öğrenen okul boyutunun analizi: Kütahya merkez ilçe örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
5. Çalık, T. (2003). Öğrenen örgütler olarak eğitim kurumları. *Manas Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(8), 115-130.
6. Çetinel, M. H. (2011). *İnsan kaynakları yönetiminde eğitim fonksiyonunun öğrenen örgüt oluşumuna etkilerine ilişkin bir araştırma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
7. Dağdeviren-Ertaş, B. (2020). *Sürdürülebilir liderlik ile öğrenen örgüt arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
8. Dağlı, A. (2010). Genel lise okul müdürlerinin öğrenen liderlik davranışları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(31), 73-87.
9. Doğan, S. ve Yiğit, Y. (2014). Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Bilgi Yönetimi Tutumları ile Öğrenen Okul Algıları Arasındaki İlişki. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 159-171.
10. Ensari, H. (1998). Öğrenen organizasyon olarak okul. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10, 97-111.
11. Garvin, D. A. (1993). Building a learning organization. *Harvard Business Review*, 71(4), 78-91.
12. Geleta, A. ve Tafesse, M. (2017). Schools as learning organisations: assessing the organisational learning practices in west oromia secondary schools of Ethiopia. *Ethiop. J. Educ. & Sc.*, 12(2), 15-38.
13. Güler, F. (2014). *Bayrampaşa ilçesindeki ilköğretim, ortaokul ve liselerde görev yapan yöneticilerin yöneticilik becerilerinin değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
14. Helvacı, M. A ve Karadurmuş, M. (2015). İlköğretim okullarının öğrenen örgüt olma özellikleri açısından incelenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 31-62.
15. Kale, M. (2003). *Liselerin örgütsel öğrenme düzeylerinin belirlenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
16. Kara, Ş. (2019). *Özel ilköğretim okullarında öğrenen okul ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

17. Kılıç, F. (2009). *Ortaöğretim kurumlarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin öğrenen örgüte ilişkin algı düzeyleri (Bolu ili örneği)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
18. Kırca, A. (2019). *Öğrenen örgüt ile öğretmen morali arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
19. Kools, M., Stoll, L., George, B., Steijn, B., Bekkers, V. ve Gouëdard, P. (2020). The school as a learning organisation: The concept and its measurement. *Eur J Educ.*, 55, 24–42.
20. Korkmaz, M. (2006). Liderlik uygulamalarının içsel okul değişkenleri ile öğrenci çıktı değişkenlerine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 48, 503-529.
21. Korkmaz, M. (2008). Okul müdürlerinin liderlik stilleri ile öğrenen örgüt özellikleri arasındaki ilişki üzerine nicel bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 53, 75-98.
22. Küçükoglu, A. (2005). Örgütsel öğrenme ve öğrenmenin engelleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 16, https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/166/index3-kucukoglu.htm adresinden alınmıştır.
23. Moloi, K. C. (2011). How can schools build learning organisations in difficult education contexts?. *South African Journal of Education*, 30, 621-633.
24. Öğülmüş, S. ve Özdemir, S. (1995). Sınıf ve okul büyüklüğünün öğrenciler üzerindeki etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 1(2), 261-273.
25. Öneren, M. (2008). İşletmelerde öğrenen örgütler yaklaşımı. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 163-178.
26. Özdemir, S., Karadağ, N. ve Kılınc, A. Ç. (2013). Öğrenen örgütlerde liderlik: okul müdürleri üzerine nitel bir araştırma. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 17-34.
27. Özdemir, S. (2019). *Eğitimde örgütsel yenileşme*. Ankara: Pegem Akademi.
28. Özdemir, S. ve Kılınc, A. Ç. (2019). Değişen toplum ve okul. İçinde Özdemir, S. (Ed.), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (ss:68 - 87). Ankara: Pegem Akademi.
29. Özus, E. E. (2005). *M.E.B. bağlı Konya ilindeki mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin öğrenen organizasyonu algılamaları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
30. Senge, P. M. (2018). *Beşinci disiplin: öğrenen organizasyon sanatı ve uygulaması* (Çev. A. İldeniz, A. Doğukan ve B. Pala). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
31. Silins, H., Zarins, S. ve Mulford, B. (2002). What characteristics and processes define a school as a learning organisation? Is this a useful concept to apply to schools? *International Education Journal*, 3(1), 24-32.
32. Şentürk, İ. (2016). *Yönetici ve öğretmenlerin öğrenen örgüt algısı ve karşılaştıkları engeller (Bursa/İnegöl Örneği)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
33. Şişman, M. (2018). *Öğretim liderliği*. Ankara: Pegem Akademi.
34. Töremen, F. (2011). *Öğrenen okul*. Ankara: Nobel Yayınevi.
35. Yazıcı, S. (1999). *Öğrenen organizasyon ve Türk sanayinde bir uygulama örneği (Beksa Çelik Kord Sanayi ve Ticaret A.Ş.)*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
36. Yumuşak, S. ve Yıldız, H. (2011). Eğitim örgütleri öğrenen organizasyon özellikleri göstermekte midir? kamu ve özel ilköğretim okullarının Balıkesir ili örneğinde karşılaştırmalı bir analizi. *Business and Economics Research Journal*, 2(4), 159-177.
37. Zengin, T. ve Gündüz, H. B. (2018). Ortaokul öğretmenlerine göre öğrenen örgüt algısı, *Yıldız Journal of Educational Research*, 3 (1), 62-76.